

El gust per la lectura
Educació primària

MARDUIX

d'Enric Larreula

GUIA PER AL PROFESSORAT

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

SEMINARI
“El gust per la lectura”
2007-2008
Educació primària

Direcció General d’Innovació
Subdirecció General de Llengües i Entorn
Servei d’Immersion i Ús de la Llengua

MARDUIX
d’Enric Larreula

ROSA MATEU PRUNERA
IMMA RUBIÓ BALAGUÉ

I. ESTRATÈGIES D'ABANS DE LA LECTURA

1. ACTIVITATS D'ANIMACIÓ A LA LECTURA

Es proposa la lectura del conte dins de l'espai de temps destinat a biblioteca d'aula.

Presentem una llista d'activitats d'animació a la lectura del conte, de les qual es pot fer una tria. Aquestes activitats tenen l'objectiu de **crear expectatives** i de **formular prediccions i anticipacions del contingut** :

1. Es mostra el llibre en un sobre amb el títol a fora i s'inicia una conversa sobre el tema de la història:

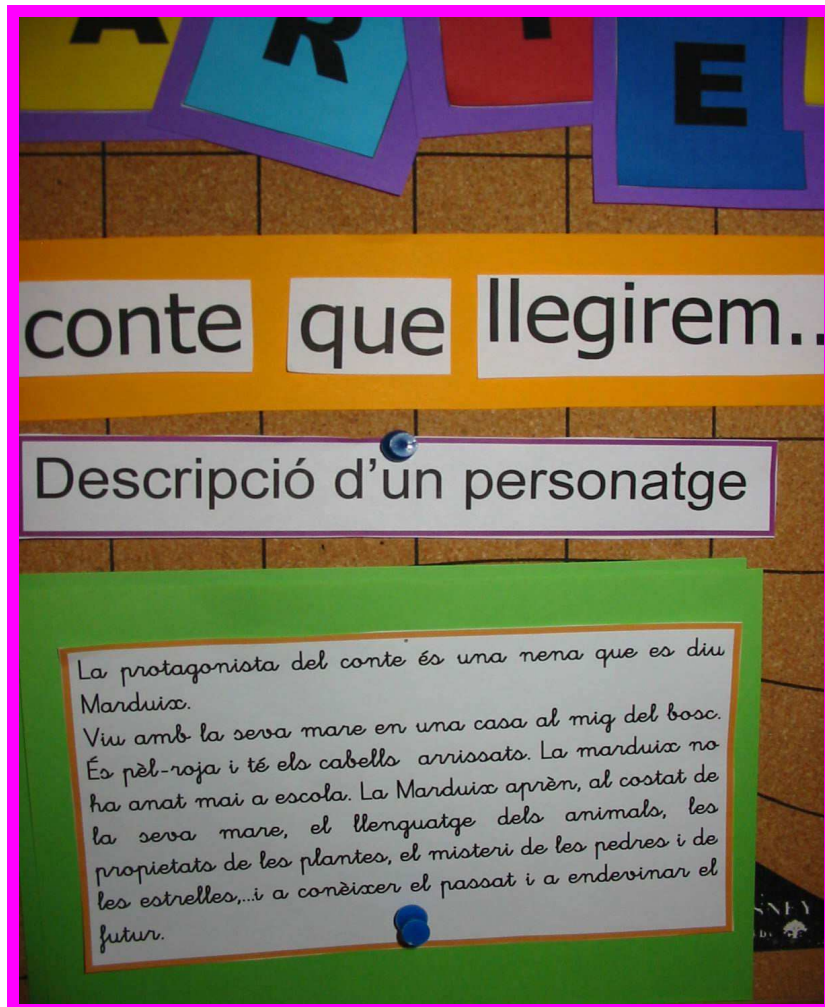

2. Es presenta el llibre dins d'una capsa ben bonica, se'n treu de dins personatges, descripcions, il·lustracions, trossos de text... i es fan hipòtesis sobre el contingut del llibre.

3. Es penja el títol del conte i imatges de la història a la cartellera que ambienta l'espai de la biblioteca i s'enceta la conversa per crear expectatives.

4. Es preparen jocs de paraules, enigmes, endevinalles, jeroglífics..., per tal d'endevinar el títol del llibre que es llegirà.

JOC DE PARAULES

EL TÍTOL DEL CONTE:

- ÉS UNA SOLA PARAULA
- PER DESCOBRIR-LA ENS AJUEM D'UN JEROGLÍFIC:

-

A

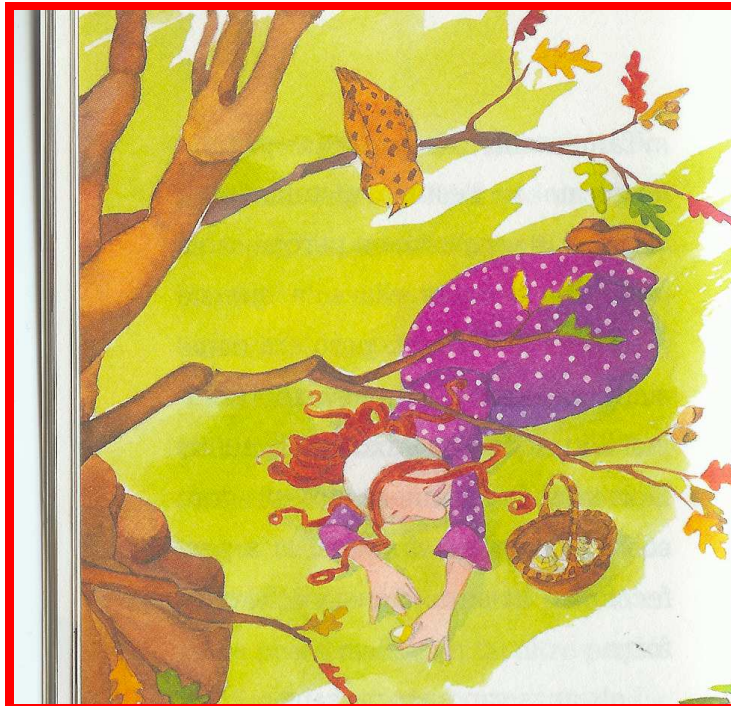
+

Afegir una R
 en la posició
 3 de la
 paraula

5. Es juga al penjat per endevinar el títol del llibre i fer prediccions del seu contingut.
6. S'aparellen diferents textos i dibuixos del llibre que es llegeix per fer-se'n una idea i crear expectatives de lectura.

«Al costat de la mare va aprendre el llenguatge de les bèsties, les propietats de les plantes, la relativitat del temps, el misteri de les pedres i de les estrelles...»

«El cas és que s'havia ajupit sota un roure per collir un bolet que hi havia vist, i quan s'aixecava es va donar un cop tan fort al cap amb una de les branques, que va perdre el coneixement i va caure a terra sense sentits, i allà es va estar, estabornida, tota la nit.»

Tots aquests suports visuals que s'han creat en aquestes activitats d'animació a la lectura del llibre poden quedar penjats a la cartellera d'ambientació de l'espai de la biblioteca d'aula fins que no se n'hagi finalitzat la lectura.

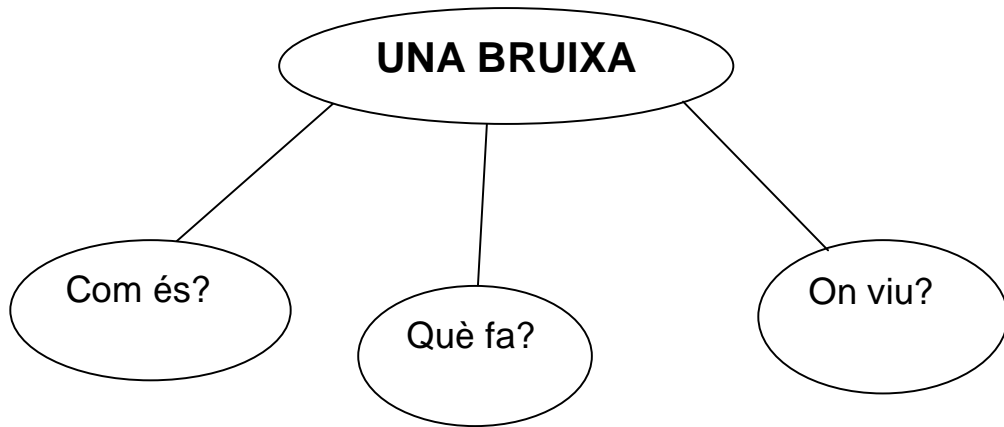
També es pot utilitzar aquest espai per anar deixant constància escrita de les hipòtesis i les prediccions que vagin sorgint de les converses que acompanyen les activitats d'animació. Els nens i les nenes poden anar anotant les hipòtesis en el seu quadern de treball respectiu.

2. ACTIVACIÓ DELS CONEIXEMENTS PREVIS

2.1. Coneixements previs sobre el tema i el coneixement del món (Fem prediccions i Busquem informació)

A partir de les prediccions i les expectatives creades en les activitats d'animació a la lectura, es treballen els possibles temes que s'intueix que poden sortir a la història: el món de les bruixes i el nom dels personatges.

1. El món de les bruixes: amb la informació recollida es completa el quadre entre tota la classe:

2. Els noms dels personatges: *Marduix, Mandràgora*.

S'estableix una conversa a partir de les preguntes:

- Coneixeu molta gent que tinguin aquests noms?
- Són noms de bruixa. Penseu què tindran algun significat? Voldran dir alguna altra cosa?
- Podem buscar-ne el significat a Internet, en una enciclopèdia...
- Per què creieu que el nom d'una planta és també el nom d'una bruixa?

Després de la conversa i de buscar-ne el significat, els alumnes escriuen al seu quadern el significat de les paraules *mandràgora* i *marduix*:

Mandràgora. Herba del gènere *Mandragora*, de la família de les solanàcies, de fulles totes en roseta basal, oblongues o lanceolades, flors violàcies o verdoses i fruit en baia, groga o de color de carabassa, que es fa a les terres mediterrànies meridionals, a l'arrel de la qual, sovint antropomorfa, hom atribueix virtuts màgiques i afrodisíacues. (DIEC)

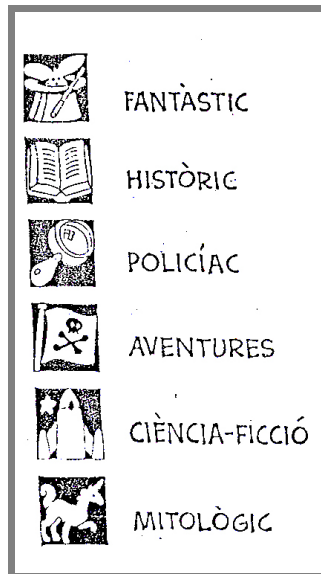
Marduix. Herba de la família de les labiades, semblant a l'orenga, però amb les flors en panícula allargada, les bràctees florals tomentoses i el calze unilabiat, originària del nord d'Àfrica i de l'Àsia suboccidental, cultivada com a aromàtica i medicinal (*Origanum majorana*). (DIEC)

2.2. Coneixements previs lingüístics (Parlem del llibre)

1. El docent comença dient a l'alumnat:

Quan llegireu la sinopsi de la contraportada del llibre, descobrireu quin tipus de relat és.

A partir d'un codi donat (per exemple el que incloem aquí), els alumnes han de subratllar el tipus de relat (FANTÀSTIC) per distingir-lo d'altres tipus.

Una altra possibilitat és, també, utilitzar els codis anteriors per fer un mural a la classe, perquè els nens i nenes escriguin el títol del llibre que estan llegint en aquell moment al costat del tipus de relat corresponent. Així tindrem una classificació dels que anem llegint al llarg del curs.

2. Un cop vist que el relat és fantàstic, continuem treballant els coneixements previs de l'alumnat amb preguntes com:

—*Penseu que, en una història de fantasia, els personatges són com nosaltres?*

—*Els passen les mateixes coses que a nosaltres?*

—*Una bruixa és un personatge fantàstic, per què?*

—*En coneixeu altres, de personatges fantàstics?* (Exercici 2. Feu una llista de personatges fantàstics, del quadern de l'alumnat.)

Es torna a llegir l'expressió de la contraportada «relat de fantasia» i es pregunta:

—*Per quina altra paraula es pot substituir el mot "relat": una narració, una història, un conte...*

—*Com sabreu que el que llegireu és una narració i no pas una recepta de cuina, una poesia, un article del diari o bé una carta?* (R: perquè hi ha uns personatges a qui passen coses, hi ha un final...)

3. La conclusió de tota aquesta conversa ha de ser que, perquè sigui una narració, ha de tenir unes parts.

Amb l'ajuda d'una narració coneguda (per exemple, un conte popular conegut de tothom), i amb la finalitat de conèixer les parts que té, es fa l'anàlisi de l'estructura interna del text narratiu. L'objectiu és poder analitzar l'estructura de la història que es vol llegir.

Es fa una activitat oral col·lectiva consistent en la lectura per part de la mestra –o bé mitjançant un recordatori oral col·lectiu– de la *llegenda de sant Jordi*:

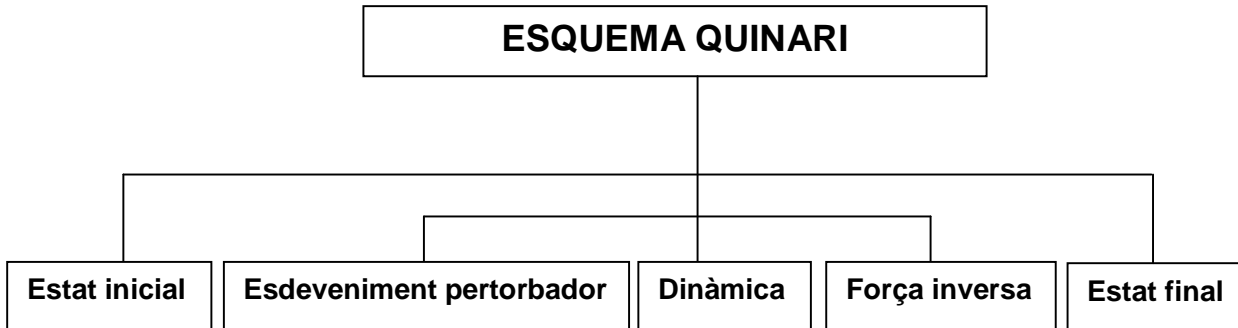
- a) Es comparteix i s'escriu a la pissarra l'inici i l'acabament de la narració. Es conclou que són diferents. Finalment, cada alumne, individualment, els apunta en el quadre que té (exercici 3: *La llegenda de Sant Jordi*, del quadern de l'alumnat).
- b) Es fa el comentari de les accions que han succeït entre l'inici i el final:
- 1r) —*Què passa, que fa canviar la situació inicial? Això s'anomena **esdeveniment pertorbador**.*
- 2n) —*Què fan els personatges? Com reaccionen davant d'això que passa? Això s'anomena **dinàmica**.*
- 3r) —*Passa alguna cosa que provoca el final. Quina és? D'això, se'n diu **força inversa**.*
- c) Es proposa als alumnes que completin les parts del quadre que falten, a partir, si cal, d'una segona lectura de la llegenda.

Anàlisi de La llegenda de Sant Jordi

1. Estat inicial d'equilibri: presentació de la història i dels personatges.	En una comarca, un rei i la seva família viuen tranquil·lament amb els vilatans. També hi ha un drac que viu en una cova.
2. Esdeveniment pertorbador: element que trenca l'equilibri (pot ser positiu o negatiu).	El drac no té prou menjar i demana aliments al rei i al poble.
3. Dinàmica: acció dels personatges.	Els habitants de la zona, molt espantats, alimenten el drac fins que es dona una situació límit en què es lliura la princesa al drac.
4. Força inversa: provoca el final d'aquesta pertorbació i el final del conte.	Arribada del cavaller Sant Jordi.
5. Estat final: torna una situació d'equilibri.	Els habitants de la zona tornen a la vida quotidiana sense el drac.

- d) A continuació d'aquest treball d'anàlisi, s'elabora l'esquema de l'estructura anomenat **esquema quinari**. Es penja en un mural a la classe i se'n fan còpies en forma de fitxa individual.

Aquest esquema serà una eina per a l'escriptura de relats. També és una eina per fer un treball d'anàlisi del relat que s'ha de llegir.

3. OBJECTIU DE LECTURA

Fer explícits els objectius de lectura i que els alumnes els anotin al seu quadern de treball (pregunta 4 del quadern de l'alumne):

—Voleu saber si les bruixes del conte s'assemblen a les que coneixeu?

—Aquest llibre ens explicarà una narració o història, que tindrà les mateixes parts que la llegenda de Sant Jordi?

II. ACTIVITATS DURANT LA LECTURA

La mestra decideix en quantes sessions divideix la lectura del conte. Us en proposem cinc.

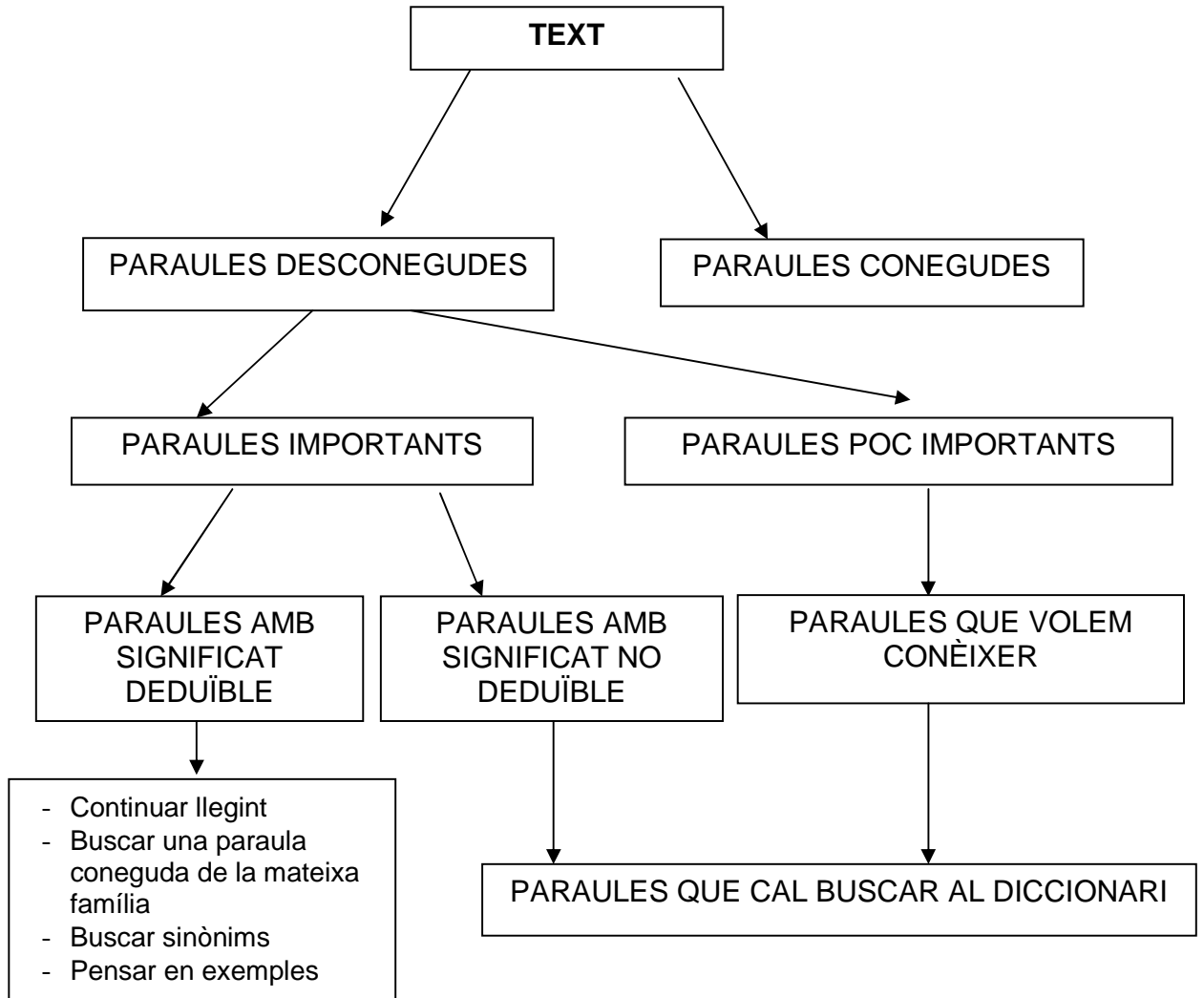
1. PRIMERA SESSIÓ

1. Es fa una lectura col·lectiva en veu alta per part de la mestra, de la pàgina 5 a la 19. Els alumnes, mentre escolten, tenen un quadre on anotaran les paraules i les expressions que no han entès (cada parella d'alumnes haurà d'anotar les d'una pàgina):

Paraules i expressions que no entenem	Què fem per comprendre-les

Entre tots es comenta el quadre de l'activitat anterior i es pensen les possibles estratègies de comprensió de paraules i expressions (autoregulació de la comprensió) i, a partir dels acords, s'elabora el quadre següent, que es penja a l'aula com a referent per utilitzar quan calgui:

ESTRATÈGIES PER A COMPRENDRE MILLOR

2. Resposta: En aquesta història, les paraules *Marduix* i *Mandràgora* corresponen a:

- Els noms de les dues protagonistes del conte, que són mare i filla, i les dues són bruixes.

3. Resposta:

- El lloc exacte del naixement: una clariana al bell mig del bosc.
- El moment precís del naixement: una nit en què en el firmament els planetes Saturn i Urà formaven un triangle perfecte amb la lluna
- Qui va acompanyar el part: les bestioles del bosc i les forces positives del Sol i la Terra.

- Com ha de ser la mare: ha de ser bruixa.

4. Col·lectivament, es fa la descripció del *marduix* i després, per parelles, la de la *mandràgora*. Per fer-ho tots junts, es llegeix la informació que s'ha trobat a Internet i es completa el quadre (la descripció de les dues plantes es pot incloure a l'herbolari que hi ha a l'aula):

Nom comú: Marduix		Nom científic: <i>Origanum majorana</i>
		
Família	Labiades	
Alçada	És una mata d'uns 25-50 cm.	
Parts	Arrel	Fasciculada (l'arrel principal ha acumulat substàncies nutritives i s'ha engruixit).
	Tija	Presenta una tija principal de la qual surten moltes ramificacions oposades.
	Fulles	Petites, oposades, amb un pecíol curt de forma ovalada, no dentades i amb pèls de color gris.
	Flors	Molt petites i agrupades, de color violeta o blanquinós.
	Fruit	Petit, rodó i de color marronós.
Característiques	Molt aromàtica.	
Origen	Originària de Xipre i del sud d'Anatòlia (Turquia). Ha estat introduïda en molts països arreu del món, però sobretot en la Mediterrània.	
Hàbitat	Creix en terrenys ben drenats i fèrtils, i en condicions de ple sol. Sensible al fred, de manera que només sobreviu com a perenne en zones de clima suau.	
Usos i propietats	Les fulles seques s'utilitzen en les indústries farmacèutiques, perfumeres, alimentàries i licoreres. Es poden utilitzar per condimentar o bé com a tisanes. Té propietats digestives i calmants.	

Nom comú: **Mandràgora**

Nom científic: **Mandràgora**

Família	Solanàcies	Espècies: <i>Mandragora autumnalis</i> , <i>Mandragora officinarum</i> , <i>Mandragora turcomanica</i> , <i>Mandragora caulescens</i>
Alçada	Mata que pot arribar a tenir 3 dm.	
Parts	Arrel	És gruixuda, llarga, generalment dividida en dos o tres ramificacions de color blanquinós.
	Tija	És de color verd fosc.
	Fulles	Amples i amb una superfície rugosa.
	Flors	Són de color blanquinós, lleugerament violades. Surten del centre de la planta.
	Fruit	Produeix fruit durant la tardor. El fruit s'assembla a una poma petita, és de color groc ataronjat i desprèn una olor desagradable.
Característiques	Planta màgica per excel·lència. En l'antiguitat era l'ingredient bàsic en maleficcis. La seva arrel pot recordar la figura humana. Ha estat protagonista de moltes llegendes.	
Origen	La paraula Mandràgora es creu que procedeix del grec i significa 'dolenta per al ramat'. És originària del sud d'Europa i de l'Àsia occidental.	
Hàbitat	Creix en boscos humits, obacs; al costat de rius.	
Usos i propietats	Les seves arrels han estat utilitzades, al llarg de la història, en rituals màgics. Per la seva composició química, s'ha usat com anestèsic. En grans dosis pot ser usada com a estimulants i, fins i tot, pot ser verinosa. La medicina antiga la utilitzava amb finalitats terapèutiques.	

5. S'elabora un quadre que recull totes les expressions o fets que fan referència a la manera com la Marduix aprèn a ser una bruixa (el quadre s'emprarà també en planes posteriors del conte per anar veient com canvia la vida de la Marduix, què fa quan és ja una bruixa i què fa després, quan deixa de ser-ho).

La Marduix aprenent de bruixa
<ul style="list-style-type: none"> • Va néixer en unes condicions especials per ser bruixa. • Vivia sola al bosc amb la seva mare. • Va anar creixent en un món de màgia i encanteri. • No va anar mai a l'escola. • Va aprendre el llenguatge de les bèsties, les propietats de les plantes, les propietats de les pedres i de les estrelles... • Va aprendre a conèixer el passat i a endevinar el futur. • Va aprendre a perfeccionar la sensibilitat i la percepció, cosa que li va permetre saber què pensava una persona només mirant-la als ulls. • Ajudava la mare a preparar les begudes màgiques. • Estudiava alquímia, química i astrologia. • Jugava amb els animals del bosc. Mai, amb nens i nenes de la seva edat. Els seus millors amics eren els gripaus, les serps, les òlibes... • Collia plantes del bosc.

2. SEGONA SESSIÓ

Durant aquesta segona sessió, es llegiran les pàgines 20 a 26 del conte. Aquesta vegada, les llegeix en veu alta un company o companya de la classe i la resta les escolta. Prèviament s'ha preparat la lectura a casa o a l'escola, en alguna sessió de lectura.

1. Durant l'escolta, es completa el quadre de l'activitat 1 de la 1a sessió, sobre les paraules i expressions de la lectura que no s'han entès. (Pregunta: *quan no enteneu una paraula o expressió què feu?*)

Entre tots es recorda també el quadre de les estratègies de comprensió i s'utilitza conjuntament.

2. Es reprèn el quadre de l'activitat 5 de la 1a sessió, i s'hi afegixen les qualitats o accions de la manera de ser i fer de la Marduix bruixa.

La Marduix aprenent de bruixa	La Marduix bruixa
<ul style="list-style-type: none"> • Va néixer en unes condicions especials per ser bruixa. • Vivia sola al bosc amb la seva 	<ul style="list-style-type: none"> • Posseïa una força mental que li donava la capacitat de comprendre els misteris de la vida, d'endevinar, influenciar...

<p>mare.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Va anar creixent en un món de màgia i encanteri. • No va anar mai a l'escola. • Va aprendre el llenguatge de les bèsties, les propietats de les plantes, les propietats de les pedres i de les estrelles... • Va aprendre a conèixer el passat i a endevinar el futur. • Va aprendre a perfeccionar la sensibilitat i la percepció, cosa que li va permetre saber què pensava una persona només mirant-la als ulls. • Ajudava la mare a preparar les begudes màgiques. • Estudiava alquímia, química i astrologia. • Jugava amb els animals del bosc. Mai, amb nens i nenes de la seva edat. Els seus millors amics eren els gripaus, les serps, les òlibes... • Collia plantes del bosc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sabia llegir els astres, la sorra, l'aire, l'aigua, el foc... • Preparava encanteris per als habitants del poble, que li encomanaven els seus veïns. • Preparava els beuratges misteriosos o recitava paraules màgiques per complaure els clients. • Vivia sola i trista. • Era odiada i temuda per la gent del poble. • Perfeccionava la seva ciència i la seva força.
--	--

3. Es demana als alumnes que subratllin les paraules del conte que volen dir el mateix que begudes màgiques, entre diverses opcions:

Resposta: beuratges – elixir

4. L'ensenyant fa reflexionar els nois i noies sobre els sentiments de la Marduix i de la gent del poble, amb preguntes com:

- *La Marduix vivia en solitud. Com se sentia?*
- *I les persones que vivien al poble, què sentien respecte a la Marduix?*

Després, els alumnes completen el quadre amb les respostes:

Sentiments de la Marduix	Sentiments i reaccions de la gent del poble
<i>Se sentia sola.</i> (p. 21)	<i>L'odiaven.</i> (p. 21)
<i>Vivia trista.</i> (p. 21)	<i>Li tenien por.</i> (p. 21)

3. TERCERA SESSIÓ

1. La tercera sessió comprèn de la pàgina 27 a la 40. Es proposa de fer una lectura preparada en parelles. En primer lloc, cadascú prepara la lectura en silenci i, tot seguit, la llegeix en veu alta al company o companya de parella; el company escolta i omple una pauta de valoració de la lectura en veu alta, a fi de millorar la competència lectora.

Es pot utilitzar la pauta següent:

PAUTA D'OBSERVACIÓ DE LECTURA EXPRESSIVA

ENS FIXEM EN...	Sí	No
Té una posició del cos correcta per llegir.		
Llegeix sense l'ajut del dit o d'un estri que ressegueixi la lectura.		
Vocalitza correctament.		
La seva velocitat de lectura és adequada.		
No fa parades innecessàries (a les paraules, a les síl·labes...).		
Llegeix seguit, sense tornar enrere.		
Es nota quan llegeix una pregunta, una exclamació... És a dir, entona bé.		
Llegeix clar i s'entén tot el que llegeix.		

2. Cada parella de lectura completa el quadre de l'activitat 1 de la primera sessió, sobre les paraules i expressions que no hem entès de la lectura.

Col·lectivament, s'utilitza el quadre de les estratègies de comprensió que hi ha al mural: Quan no entenem una paraula o expressió, què fem?

3. Es completa el quadre dels sentiments i reaccions de l'activitat 4 de la sessió anterior.

Sentiments de la Marduix	Sentiments i reaccions de la gent del poble
<i>Vivia trista.</i> (p. 21)	<i>L'odiaven.</i> (p. 21)
<i>Això la feia sentir molt sola.</i> (p. 21)	<i>Li tenien por.</i> (p. 21)
<i>Intranquil·la, perquè intuïa que les coses no anirien tan bé...</i> (p. 27-28)	<i>L'espiaven d'amagat darrere les finestres.</i> (p. 29)
<i>Desconcertada</i> [de la rebuda de la gent del poble] (p. 29)	<i>La insultaven.</i> (p. 30)

<i>Es va sentir acorralada físicament i mentalment. (p. 33)</i>	L'amenaçaven. (p. 32)
<i>Esglaiada [...] va plorar desconsolada [de por]. (p. 34)</i>	Li tiraven pedres. (p.33)

4. A partir del quadre de l'activitat anterior i recordant l'objectiu de lectura que ens havíem proposat, encetem una conversa preguntant-nos:

- La Marduix és com les bruixes dels contes que coneixem?*
- Creieu que les bruixes se senten soles i tristes com se sent la Marduix?*
- Després de tot el que han fet des del començament del conte, com creieu que són les persones d'aquest poble?*
- Quina decisió pren la Marduix? Creieu que és la més adient? Podia fer alguna altra cosa?*

(Resposta oberta)

També els podem donar el guió de les preguntes perquè en parlin en grups de tres i, després, ho posem en comú en gran grup.

5. Els alumnes han de raonar la tria feta. Les respostes són obertes, però el títol més adient per al fragment de la pàgina 35 a la 40 és:

- La Marduix descobreix una nova manera de viure

6. Paraules i expressions de les pàgines 36, 38, 39 i 40:

p. 36: *impressionada*; p. 38: *alegria humana, emocionada*; p. 39: *tractada amb afecte*; p. 40: *espurna d'afecte*.

7. Aquesta activitat es proposa fer-la en gran grup i amb molta ajuda per part de la mestra.

Què diu del mercat?	Com ho diu?
Que era impressionant.	<i>La Marduix mai havia vist un espectacle com aquell.</i>
Que hi havia parades.	<i>Parades on venien les coses més diverses: roba, sabates, espardenyes, objectes d'aram...</i>
Que l'ambient era alegre.	<i>I tothom parlava i feia preu, comprava i venia enmig d'una alegria humana que Marduix no havia vist mai.</i>

Després de l'activitat, fem reflexionar els alumnes:

- Què hem après sobre la descripció?*
- Una descripció és més que una llista de qualitats o adjectius?*

Cal fer adonar l'alumnat que, per fer descripcions literàries, no n'hi ha prou de fer una llista de qualitats i adjectius; cal fer frases comparatives, utilitzar sinònims per enriquir el llenguatge, organitzar les idees...

8. Es proposa fer una descripció col·lectiva d'un ambient proper als nens i nenes: un mercat, l'hora d'esbarjo de l'escola, la sortida o entrada a l'escola...

Per fer la descripció s'utilitza una guia d'escriptura compartida i suports d'escriptura (llista d'adjectius, de connectors, diccionari de sinònims...).

A partir d'aquesta descripció col·lectiva, els alumnes van anotant en un quadre els passos que se segueixen, a fi de compartir la guia d'escriptura i poder-la penjar en un mural a la classe.

La guia d'escriptura pot ser:

- 1) Observo l'ambient que volem descriure:
 - el lloc i la situació,
 - el moment del dia,
 - l'època de l'any,
 - el temps que fa,
 - ...
- 2) Penso què m'inspira quan ho observo.
- 3) Penso i faig una llista d'allò que hi veig.
- 4) Observo si hi ha persones i què hi fan.
- 5) Ara que tinc les idees, omple aquest quadre, que m'ajudarà a fer la descripció més literària:

Què vull dir?	Com ho dic?
El pati és ple d'arbres.	L'espai del pati està ocupat per una verdor immensa.

- 6) Escric la descripció tenint en compte tot allò que he observat, consultant els suports d'escriptura.
- 7) Reviso la descripció: la llegeixo.
- 8) Refaig allò que es pot millorar.

Un cop s'hagi redactat la descripció col·lectiva, es pot proposar als alumnes que n'escriguin una de diferent, individualment o per parelles.

4. QUARTA SESSIÓ

1. Lectura en veu alta per part de la mestra de les pàgines 41 a 53. Per mantenir l'atenció dels nois i noies en l'escolta, aquests tenen una tasca: han d'escoltar amb l'objectiu concret per respondre després les qüestions que se'ls proposen en un quadre:

Qüestions	Respostes
1. Què va fer la Marduix per poder vendre les plantes que havia arreplegat?	Va cridar ben alt els noms de les herbes.
2. Què semblava la Marduix quan va arribar del bosc, plena de plantes?	Semblava un arbre que caminés.
3. Per a què son bones les plantes anomenades carlines?	Són bones per al mal d'estómac, per al reuma, per al ronyó i per a la bronquitis.
4. La farigola és adequada per...	Per als nervis, la llaga d'estómac, l'asma, les infeccions dels budells i dels ronyons, i la tos.
5. Quina planta és bona per guarir les nafres o els problemes de pell?	El ginebre.
6. Quant li va costar un ramet de sàlvia a la senyora a qui feia mal el cap?	La voluntat de la senyora.
7. Quines plantes tenia la Marduix per fer bossetes per perfumar la roba dels armaris?	Espígol, menta i romaní.
8. Què diu l'autor que preparava amb plantes la Marduix remeiera?	Purgants, tisanes, bafs, reforçants.
9. Si tenien febre, quin remei els donava la Marduix?	Flor de donzell.
10. Per què ara, fent de remeiera, la Marduix se sent feliç?	Perquè se sentia útil i estimada.
11. Com es deia el poble on la Marduix va instal·lar el seu herbolari?	Sant Silveri.

Després de llegir aquestes pàgines del conte, els alumnes poden fer l'observació de la quantitat de noms de plantes que anomena l'autor. Pot sortir el suggeriment de completar la informació de l'herbari, iniciada a l'activitat 5 de la primera sessió, amb la mandràgora i la marduix, amb les fitxes de les plantes que van sortint al llibre.

En gran grup, compartim la informació de totes les qüestions a respondre del quadre guia de l'escolta. També comentem si hi ha alguna paraula o expressió que no s'ha entès.

2. Després, completem el quadre de l'activitat 5 de la primera sessió (com és i què fa la Marduix aprenent de bruixa) i hi afegim l'apartat sobre què fa la Marduix remeiera:

La Marduix aprenent de bruixa	La Marduix bruixa	La Marduix remeiera
<ul style="list-style-type: none"> • Va néixer en unes condicions especials per ser bruixa. • Vivia sola al bosc amb la seva mare. • Va anar creixent en un món de màgia i encanteri. • No va anar mai a l'escola. • Va aprendre el llenguatge de les bèsties, les propietats de les plantes, les propietats de les pedres i de les estrelles... • Va aprendre a conèixer el passat i a endevinar el futur. • Va aprendre a perfeccionar la sensibilitat i la percepció, cosa que li va permetre saber què pensava una persona només mirant-la als ulls. • Ajudava la mare a preparar les begudes màgiques. • Estudiava alquímia, química i astrologia. • Jugava amb els animals del bosc. Mai, amb nens i nenes de la seva edat. Els seus millors amics eren els gripaus, les serps, les òlibes... • Collia plantes del bosc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Posseïa una força mental que li donava la capacitat de comprendre els misteris de la vida, d'endevinar, influenciar... • Sabia llegir els astres, la sorra, l'aire, l'aigua, el foc... • Preparava encanteris per als habitants del poble que li encomanaven els seus veïns. • Preparava els beuratges misteriosos o recitava paraules màgiques per complaure els clients. • Vivia sola i trista. • Era odiada i temuda per la gent del poble. • Perfeccionava la seva ciència i la seva força. 	<ul style="list-style-type: none"> • Collia plantes amb propietats medicinals i les venia al mercat. • Coneixia molt bé les plantes i les seves propietats. • Preparava purgants, bafs, tisanes, reforçants... • Ajudava la gent malalta o que tenia algun problema. • Va muntar un herbolari. • Feia un hort on cultivava plantes medicinals i aromàtiques. • Aprofitava la seva força i els seus poders per guarir les malalties dels altres.

3. Finalment, comparem els estats d'ànim de la Marduix al llarg del conte:

Com se sent la Marduix aprenent de bruixa	Com se sent la Marduix bruixa	Com se sent la Marduix remeiera
<ul style="list-style-type: none"> • Era feliç. • Li agradava veure jugar els nens del poble. • No entenia per què els nens la maltractaven i no hi podia jugar. • Sense entendre-ho, se sentia diferent. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vivia trista i sola. • Sentia que ningú l'estimava però que la necessitaven. • Era conscient que l'odiaven i li tenien por. • Se sent rebutjada. 	<ul style="list-style-type: none"> • Era feliç i reia. • Se sentia estimada i no temuda.

5. CINQUENA SESSIÓ

En aquesta sessió, de la pàgina 54 al final, s'acaba la lectura del conte. Un alumne pot llegir en veu alta, havent-ne fet prèviament la preparació.

1. Es té present el quadre de l'activitat 1 de la primera sessió sobre les paraules i expressions que no s'entenen i es recorda com utilitzar el quadre d'estratègies de comprensió.

2. La Marduix pensa tot un seguit d'avantatges i inconvenients que li fan prendre la decisió final. S'esbrina quins són:

Avantatges de ser		Inconvenients de ser	
bruixa	remeiera	bruixa	remeiera
<ul style="list-style-type: none"> • Podria fer molts diners. • Hauria pogut dominar tot el poble (poder). 	<ul style="list-style-type: none"> • Sempre envoltada de gent, no se sentiria sola. • La gent se l'estimaria. • Seria feliç. 	<ul style="list-style-type: none"> • La gent li tindria por i l'odiaria. • Se sentiria molt sola i trista. 	<ul style="list-style-type: none"> • Cap.

3. S'obre un diàleg per demanar als nois i noies si han hagut de prendre alguna decisió una mica important i se'ls fa reflexionar sobre la importància de sospesar els avantatges i inconvenients de les conseqüències de la decisió.

4. Després, se'ls demana que subratllin les coses que ara fan feliç la Marduix:

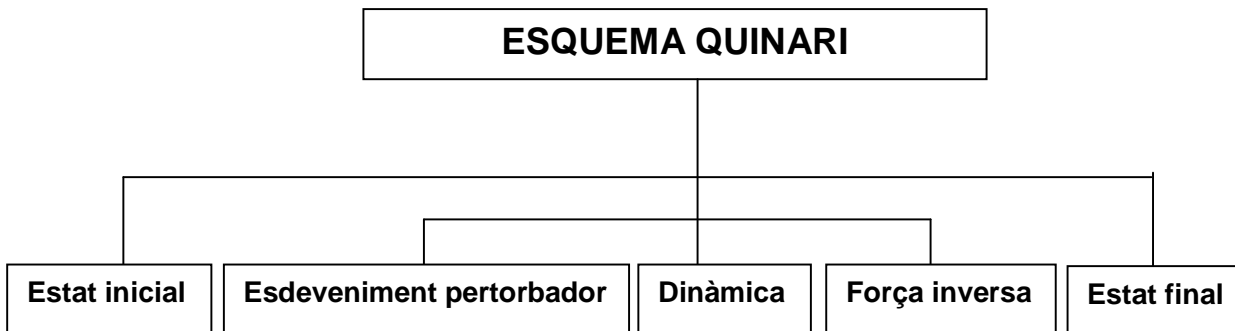
- Passar llargues estones amb la gent fent petar la xerrada.
- Aprofitar els poders per guarir les malalties.

III. DESPRÉS DE LA LECTURA

1. Es recorda l'objectiu que es tenia abans de llegir:

- Aquest llibre ens explicarà una narració o història, que tindrà les mateixes parts que la llegenda de Sant Jordi?

Es comprova que tota narració segueix l'esquema quinari, escrivint un petit paràgraf que correspongui a cada una de les parts de l'esquema.

Aquesta activitat es durà a terme mitjançant un treball cooperatiu, aplicant i adaptant l'organització del grups cooperatius del Puzzle d'Aronson.

Aquest mètode afavoreix la interdependència dels alumnes, ja que la informació se'ls dóna distribuïda en parts (tantes com a components de l'equip), com si fossin les peces d'un trencaclosques. Cada alumne obté una part de la informació necessària per realitzar la tasca i es converteix en «expert» de la seva peça de puzzle o part de coneixement. Els membres de l'equip són responsables de conèixer a fons la informació que els correspon i ensenyar-la, alhora que han d'aprendre la informació presentada pels altres membres de l'equip.

Organització del treball

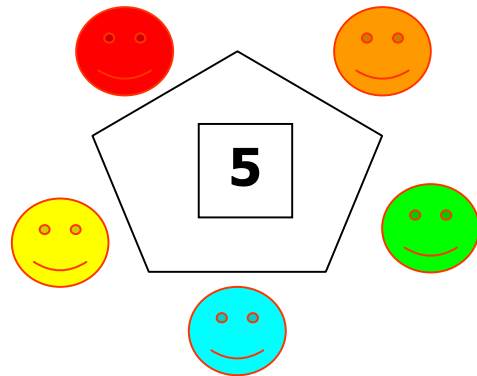
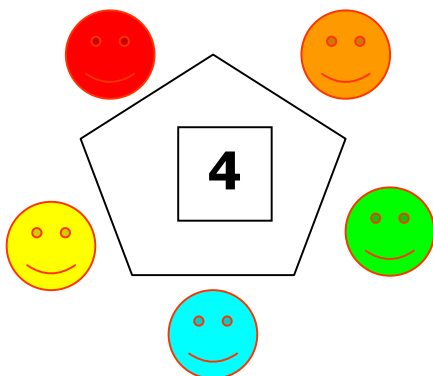
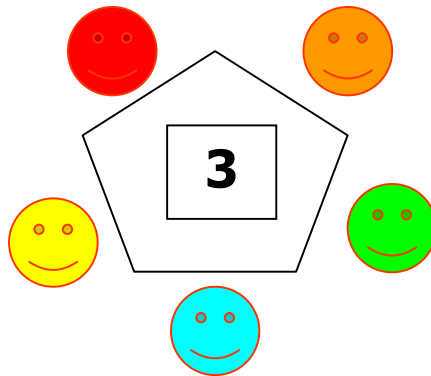
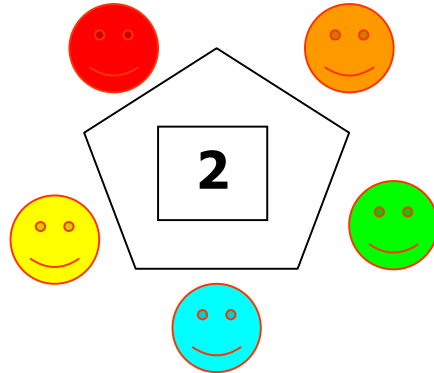
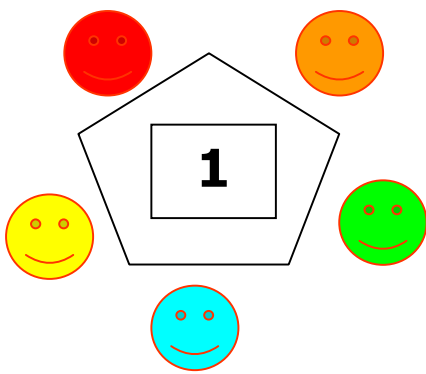
L'objectiu del treball és omplir el quadre de l'esquema quinari. Cada apartat ha de ser una frase o paràgraf resum.

Per facilitar la tasca dels nois i noies, se'ls lliuren els resums, fets pel docent (us n'oferim una proposta), de les cinc parts de l'esquema quinari.

a) Grups base

Es fan tants grups com parts de l'esquema i es reparteixen els resums entre els membres del grup. A cada membre se li assigna una part del conte i aquest en fa una lectura silenciosa, per entendre'n bé el contingut, abans de participar en el grup d'experts.

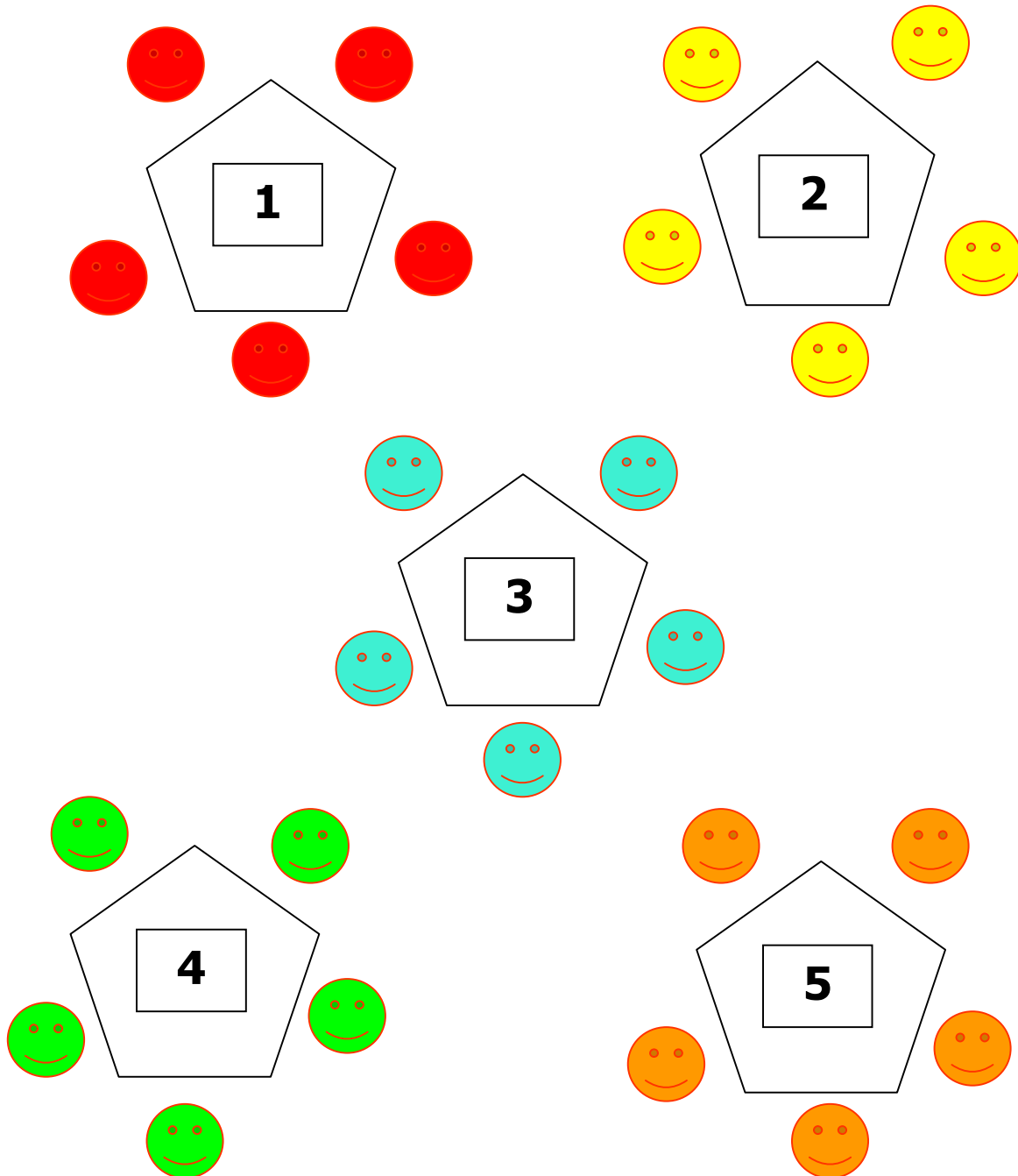
GRUPS BASE

b) Grups d'experts

El grup d'experts està format per un membre de cada grup base i té com a **objectiu** compartir la lectura del fragment que li ha tocat i buscar-ne la idea principal. Aquesta idea serà la que definirà l'apartat corresponent de l'esquema quinari.

GRUPS D'EXPERTS

Després d'assolir l'objectiu dels grups d'experts, els alumnes tornen al seu grup base amb la finalitat d'omplir l'esquema quinari.

Cada membre dels grups d'experts té el **resum** corresponent a la part del conte, que se li ha lliurat en formar part del grup base, i una **pauta** per facilitar l'extracció de la idea principal.

La pauta consisteix en una versió dels resums amb els paràgrafs marcats, per tal que escriguin la primera reducció i, un cop feta, escriguin la frase o paràgraf que resumeix la idea principal del text.

RESUMS INICIALS

Resum del grup d'experts número 1: situació inicial

La Marduix era una nena, una nena bruixa. Vivia amb la seva mare, la Mandràgora, que també era bruixa, en una caseta enmig del bosc.

Quan la Marduix va néixer, es van acomplir les condicions indispensables perquè pogués arribar a ser una bruixa excel·lent.

La Marduix va anar creixent al costat de la seva mare en un món de màgia i encanteri completament diferent del món en què vivien els altres infants. Aprenia a ser bruixa. La gent del poble les visitava per demanar-los que, amb els seus encanteris, fessin malefícis als seus veïns.

Era feliç, però també li hauria agradat córrer i riure amb els nens i les nenes del poble. La mare de la Marduix li havia explicat que anar al poble podia ser molt perillós per a elles, perquè la gent no s'estima les bruixes, malgrat que la gent del poble sempre anava a visitar-les per demanar a la Mandràgora algun malefici per als seus veïns.

La Marduix no ho acabava d'entendre fins que un dia va sortir del bosc i es va acostar als nens i nenes que jugaven, però aquests la van atacar. La Marduix, espantada, va arrencar a córrer. En arribar a casa seva, es va posar a plorar. Des d'aquell dia, els seus millors amics van ser els animalons del bosc.

Resum del grup d'experts número 2: element pertorbador

La Mandràgora es va morir i, des d'aquell dia, la Marduix va viure tota sola a la cabana del bosc. La Marduix continuava fent encanteris per a la gent del poble.

Vivia trista, perquè ningú no se l'estimava i tots els habitants del poble l'odiaven i li tenien por.

Una tarda d'octubre es va donar un cop tan fort al cap que li va fer perdre les seves capacitats paranormals, tots els seus poders; és a dir, ja no era bruixa. Llavors, se li va presentar un terrible problema: quan la gent del poble ho va descobrir, ningú pujava a consultar-li res i la Marduix va començar a passar gana. Va decidir baixar al poble i fer una altra feina per poder menjar.

Resum del grup d'experts número 3: dinàmica

En arribar al poble, la Marduix es va quedar desconcertada en veure la rebuda de la gent del poble. Tot i que havien pujat alguna vegada a demanar-li ajuda, s'amagaven, li feien crits, la insultaven, li tiraven pedres...

Esglaiada, va fugir corrents, fins que va arribar a una altra població bastant més gran on ningú la coneixia.

Va quedar impressionada en veure el mercat a la plaça. Tot li venia de nou i estava emocionada. Paraules noves, olors intenses i colors virolats. La gana la va fer aturar davant d'una parada de bunyols i coques ensucrades. La venedora de la parada li va donar tota una coca. Era la primera vegada que algú que no era la seva mare la tractava amb afecte.

Un cop refeta, rumiava com es guanyaria la vida. De cop, va tenir una idea: colliria les plantes remeieres que tan bé coneixia i miraria de vendre-les en aquell mercat. Així ho va fer. La gent va començar a interessar-se pels productes que portava i, dia rere dia, va poder vendre les herbes que collia, per les quals només demanava la voluntat.

Així és com va aconseguir un bon grapat de monedes i les coses li van anar prou bé. Va decidir instal·lar-se al poble del mercat i muntar un herbolari.

Resum del grup d'experts número 4: força inversa

Un dia, la Marduix va sentir una sensació estranya i es va adonar que les energies mentals que havia posseït li anaven tornant una altra vegada. Tornava a ser bruixa.

Per fi podria tornar a la seva caseta del bosc o bé també podria quedar-se allà al poble i obrir un consultori de bruixa endevinadora. Si s'ho proposava, podia fer molts diners i dominar tot el poble. Però també va recordar que, quan tenia poders, la gent la temia i l'odiava, i ella se sentia molt sola i molt trista.

En canvi, ara el seu herbolari sempre era ple de gent que volien fer petar la xerrada amb ella. La gent se l'estimava i això li havia fet viure una immensa felicitat abans desconeguda.

Resum del grup d'experts número 5: estat final

La Marduix ho va tenir decidit ben aviat. Seria remeiera i aprofitaria aquella gran força magnètica de bruixa que posseïa per guarir les malalties de tots aquells que li venien a buscar una herbeta que anés bé per això o una planta que anés bé per allò altre.

Així doncs, a partir d'aquell moment, quan anava a l'herbolari una persona malalta, la Marduix la mirava fixament, li posava la mà a l'espatlla i de seguida aquella persona rebia la benèfica influència de l'energia de la Marduix i començava a recuperar-se.

I encara ara ven plantes remeieres només demanant-ne la voluntat i amb una felicitat immensa.

PAUTES I SOLUCIONS

Procés d'extracció de la idea principal a partir del resum n. 1. Grup d'experts n. 1

Text inicial

La Marduix era una nena, una nena bruixa. Vivia amb la seva mare, la Mandràgora que també era bruixa, en una caseta enmig del bosc.

Quan la Marduix va néixer, es van acomplir les condicions indispensables perquè pogués arribar a ser una bruixa excel·lent.

La Marduix va anar creixent al costat de la seva mare en un món de màgia i encanteris completament diferent del món en què vivien els altres infants. Aprenia a ser bruixa. La gent del poble les visitava per demanar que, amb els seus encanteris, fessin malefícis als seus veïns.

Era feliç, però també li hauria agradat córrer i riure amb els nens i les nenes del poble. La mare de la Marduix li havia explicat que anar al poble podia ser molt perillós per a elles, perquè la gent no s'estima les bruixes, malgrat que la gent del poble sempre anava a visitar-les per demanar a la Mandràgora algun malefici per als seus veïns.

La Marduix no ho acabava d'entendre fins que un dia va sortir del bosc i es va acostar als nens i nenes que jugaven, però aquests la van atacar. La Marduix, espantada, va arrencar a córrer. En arribar a casa seva, es va posar a plorar. Des d'aquell dia, els seus millors amics van ser els animalons del bosc.

Primer resum

La Marduix era una nena bruixa que vivia amb la seva mare al bosc.

La Marduix aprenia a ser bruixa al costat de la seva mare, fent encanteris per la gent del poble.

La Marduix volia tenir d'amics a nens i nenes però la gent del poble no estima les bruixes. Els seus únics amics eren els animalons del bosc.

Segon resum

La Marduix vivia al bosc amb la seva mare bruixa, va esdevenir bruixa i els seus amics eren, solament, els animalons del bosc.

Procés d'extracció de la idea principal a partir del resum n. 2. Grup d'experts n. 2

Text inicial

Primer resum

Segon resum

La Mandràgora es va morir i, des d'aquell dia, la Marduix va viure tota sola a la cabana del bosc. La Marduix continuava fent encanteris per a la gent del poble.

Vivia trista, perquè ningú no se l'estimava i tots els habitants del poble l'odiaven i li tenien por.

La Marduix vivia sola i trista, i continuava fent de bruixa.

Una tarda d'octubre es va donar un cop tan fort al cap que li va fer perdre les seves capacitats paranormals, tots els seus poders; és a dir, ja no era bruixa. Llavors, se li va presentar un terrible problema: quan la gent del poble ho va descobrir, ningú pujava a consultar-li res i la Marduix va començar a passar gana.

Va decidir baixar al poble i fer una altra feina per poder menjar.

Va perdre els poders de bruixa quan es va donar un cop al cap. I com que no podia viure fent de bruixa, va decidir baixar al poble a buscar feina.

La Marduix es dóna un cop, perd els poders i ha de canviar de feina.

Procés d'extracció de la idea principal a partir del resum n. 3. Grup d'experts n. 3

Text inicial

Primer resum

Segon resum

En arribar al poble, la Marduix es va quedar desconcertada en veure la rebuda de la gent del poble. Tot i que havien pujat alguna vegada a demanar-li ajuda, s'amagaven, li feien crits, li insultaven, li tiraven pedres...

La gent del poble a qui havia ajudat la va fer fora maltractant-la.

Esglaiada, va fugir corrents, fins que va arribar a una altra població bastant més gran on ningú la coneixia.

Va fugir cap a un altre poble on la van tractar amb afecte.

Va quedar impressionada en veure el mercat a la plaça. Tot li venia de nou i estava emocionada. Paraules noves, olors intenses i colors virolats.

Va haver de fugir cap un altre poble, on va canviar de vida fent de remeiera.

La gana la va fer aturar davant d'una parada de bunyols i coques ensucrades. La venedora de la parada li va donar tota una coca. Era la primera vegada que algú que no era la seva mare la tractava amb afecte.

Va decidir guanyar-se la vida collint i venent plantes remeieres. Li va anar prou bé i va muntar un herbolari.

Un cop refeta, rumiava com es guanyaria la vida. De cop, va tenir una idea: colliria les plantes remeieres que tan bé coneixia i miraria de vendre-les en aquell mercat. Així ho va fer. La gent va començar a interessar-se pels productes que portava i dia rere dia va poder vendre les herbes que collia, per les quals només demanava la voluntat.

Així és que va aconseguir un bon grapat de monedes i les coses li van anar prou bé. Va decidir instal·lar-se al poble del mercat i muntar un herbolari.

Procés d'extracció de la idea principal a partir del resum n. 4. Grup d'experts n. 4.

Text inicial

Primer resum

Segon resum

Un dia, la Marduix va sentir una sensació estranya i es va adonar que les energies mentals que havia posseït li anaven tornant una altra vegada. Tornava a ser bruixa.

Li van tornar les energies mentals i, de nou, era bruixa.

Per fi podria tornar a la seva caseta del bosc o bé també podria quedar-se allà al poble i obrir un consultori de bruixa endevinadora. Si s'ho proposava, podia fer molts diners i dominar tot el poble. Però també va recordar que, quan tenia poders, la gent la temia i l'odiava, i ella se sentia molt sola i molt trista.

Tenia dues opcions, fer de bruixa al bosc o al poble amb poder i diners o bé fer de remeiera a l'herbolari i viure feliç entre gent que l'estimava.

En canvi, ara el seu herbolari sempre era ple de gent que volien fer petar la xerrada amb ella. La gent se l'estimava i això li havia fet viure una immensa felicitat abans desconeguda.

Li van tornar els poders i va rumiar si tornava a ser bruixa o feia de remeiera.

Procés d'extracció de la idea principal a partir del resum n. 5. Grup d'experts n. 5.

Text inicial

Primer resum

Segon resum

La Marduix ho va tenir decidit ben aviat. Seria remeiera i aprofitaria aquella gran força magnètica de bruixa que posseïa per guarir les malalties de tots aquells que li venien a buscar una herbeta que anés bé per això o una planta que anés bé per allò altre.

Així doncs, a partir d'aquell moment, quan anava a l'herbolari una persona malalta, la Marduix la mirava fixament, li posava la mà a l'espatlla i de seguida aquella persona rebia la benèfica influència de l'energia de la Marduix i començava a recuperar-se immediatament.

I encara ara ven plantes remeieres només demanant-ne la voluntat i amb una felicitat immensa.

La Marduix va decidir ser remeiera i aprofitar els poders per guarir malalties de la gent del poble.

La Marduix decideix fer de remeiera, ajudar la gent i viure feliç.

La Marduix viu feliç sense necessitat de poder i diners.

Quan els **grups d'experts** han aconseguit el seu objectiu, els alumnes tornen al seu **grup base** i posen en comú les frases o paràgrafs que corresponen a les idees principals de cada apartat de l'esquema quinari de la narració:

Esquema quinari	
Situació inicial	La Marduix vivia al bosc amb la seva mare bruixa, va esdevenir bruixa i els seus amics eren, solament, els animalons del bosc.
Esdeveniment pertorbador	La Marduix es dóna un cop, perd els poders i ha de canviar de feina.
Dinàmica	Va haver de fugir cap un altre poble, on va canviar de vida fent de remeiera.
Força inversa	Li van tornar els poders i va rumiar si tornava a ser bruixa o feia de remeiera.
Situació final	La Marduix decideix fer de remeiera, ajudar la gent i viure feliç.

Un cop els grups base han aconseguit l'objectiu final, es comparteix la tasca amb tot el grup classe.

2. Al llibre surten molts fragments on es poden identificar sentiments i emocions. Llegiu-los i escriviu al costat quin sentiment o emoció expressa cadascun:

FRAGMENTS DEL CONTE	EMOCIÓ/SENTIMENT
<i>Les persones no acostumen a estimar-se aquell qui sap més coses que un mateix....els tenien por (p. 14)</i> <i>Esglaiada, no va parar de córrer fins que el cor li va dir prou i va caure a terra esbufegant (p. 34).</i>	POR
<i>La gent és capaç de suportar la pròpia desgràcia, però allò que els costa més de suportar és que als altres les coses els vagin millor que a un mateix. (p.16)</i>	ENVEJA
<i>Tanmateix, vivia trista perquè ningú no se l'estimava. (p. 21)</i>	TRISTESA
<i>Tenia molt clar que la necessitaven perquè sabia moltes més coses ella sola que no pas tot el poble junt, però era conscient que, justament per això, l'odiaven i li tenien por. (p. 21)</i> <i>Què hi fas aquí, bruixa? Au, fora, que aquí no t'hi volem! (p. 30)</i>	ODI
<i>Això la feia sentir molt sola. (p. 21)</i>	SOLITUD
<i>No s'esperava aquella rebuda de dues persones que coneixia de tota la vida. (p. 29)</i>	DESCONCERT
<i>I amb una espurna d'esperança als ulls va córrer cap als caps i les muntanyes d'allí a prop. (p. 40)</i>	ESPERANÇA
<i>Marduix va quedar parada. Mai no havia cobrat amb diners... (p. 44)</i>	SORPRESA
<i>I era feliç, feliç com mai no ho havia estat. Feliç de saber-se útil i estimada, no temuda i odiada com abans. (p. 51)</i> <i>Ara la gent se l'estimava, i això sol li havia fet viure una immensa felicitat abans desconeguda.</i>	FELICITAT

3. Dins de l'activitat establerta a l'aula: **Recomanem lectures**, es prepara el guió que utilitzen els alumnes per fer una petita exposició oral a d'altres alumnes de l'escola, amb la finalitat de recomanar-los el llibre.

Guió per preparar l'exposició:

- Títol
- Autor
- Il·lustrador (pot parlar de les il·lustracions, són aclaridores del text o no, ...)
- Tema
- Personatges
- Temps en què s'esdevé
- Espai físic
- Acció
- To
- Motius per què el recomanes

Els alumnes poden disposar de recursos per si necessiten un ajut per desenvolupar i donar contingut als diferents apartats de l'exposició, com els quadres següents:

Quadre per desenvolupar els apartats del guió:

<i>Tema</i>	<i>Espai</i>	<i>Temps</i>	<i>Acció</i>	<i>To</i>	<i>Personatge</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Fantàstic • Històric • Policiac • Aventures • Ciència-ficció • Mitològic 	<ul style="list-style-type: none"> • Canvis en l'escenari on s'esdevé l'acció • A la terra • En un país simulat • En un altre planeta... 	<ul style="list-style-type: none"> • Present • Passat • Futur 	<ul style="list-style-type: none"> • Troballa • Guerra • Retrobament • Recerca • Vida quotidiana... 	<ul style="list-style-type: none"> • Alegre • Trist 	<ul style="list-style-type: none"> • Protagonistes • Relacions entre personatges • Aparició d'algun personatge nou i la relació entre els altres • Conflictes entre els personatges • Transformacions

Quadre amb adjectius per millorar les nostres recomanacions:

ADJECTIUS I EXPRESSIONS QUÈ ENS AJUDEN A FER EL COMENTARI	
<i>De caire positiu</i>	<i>De caire negatiu</i>
Excepcional (fora de la normalitat) Excel·lent Al·lucinant Apassionant Impressionant Fascinant Captivador	Funest Incomprensible Inaguantable Avorrit Soporífer Pesat Llarg

Encisador Clar Comprensible Atraient Divertit Recomanable Original Atractiu	Interminable Inacabable Ensopit No recomanable Terrorífic Espantós
<i>Ni gaire positiu ni gaire negatiu</i>	
Acceptable, Estrany Normal i corrent	

I, per últim, una pauta d'autoavaluació de l'exposició oral:

AUTOAVALUACIÓ D'UNA EXPOSICIÓ ORAL

ÍTEMS A TENIR EN COMPTE	VALORACIONS
He tingut en compte l'estructura del guió.	Sí
	No
He ordenat bé les idees.	Sí
	No
Postura del cos.	Massa relaxada
	Natural
	Rígida
Volum de la veu.	Massa fluix
	Adequat
	Massa fort
Ritme de la veu.	Massa lent
	Adequat
	Massa ràpid
He tingut en compte l'audiència.	M'han entès
	No m'han entès
He sabut respondre les preguntes dels qui m'escoltaven.	Sí
	Algunes
	No